Europaparlamentet
2019-2024

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

2023/2085(INI)

30.11.2023

YTTRANDE

från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

till utskottet för konstitutionella frågor

om genomförande av fördragets bestämmelser om EU-medborgarskap (2023/2085(INI))

Föredragande av yttrande: Beata Kempa

PA_NonLeg

FÖRSLAG

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor uppmanar utskottet för konstitutionella frågor att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

1. Europaparlamentet konstaterar att omkring 50 miljoner människor tillhör en nationell eller språklig minoritet i EU. Parlamentet noterar att kommissionen inte har vidtagit några lagstiftningsåtgärder med anledning av det europeiska medborgarinitiativet ”Minority SafePack – en miljon underskrifter för mångfald i Europa”, trots att initiativet fick stöd av en stor majoritet av Europaparlamentets ledamöter.

2. Europaparlamentet konstaterar att rätten till fri rörlighet och utövandet av denna rättighet står i centrum för EU-medborgarskapet. Parlamentet noterar att inrättandet av Schengenområdet är en av de största landvinningarna i den europeiska integrationsprocessen och stärker i hög grad den fria rörligheten inom EU. Parlamentet noterar att rådet i sina slutsatser av den 9 juni 2011 bekräftade att utvärderingsprocessen slutförts med gott resultat och fastställde Bulgariens och Rumäniens tekniska beredskap att ansluta sig till Schengenområdet.

3. Europaparlamentet påminner om att EU-medborgarskapet enligt EU:s fördrag är nära kopplat till och beroende av ett medborgarskap i en medlemsstat, som enbart kan ges av den enskilda medlemsstaten. Parlamentet påpekar att det inte finns något annat sätt att erhålla EU-medborgarskap än att erhålla medborgarskap i en medlemsstat.

4. Europaparlamentet anser att EU-medborgarskapet omfattar en gemensam europeisk demokratisk identitet och därmed sammanhängande särskilda rättigheter, skyldigheter och friheter och att utövandet av dessa rättigheter stärker medborgarnas koppling till EU.

5. Europaparlamentet påminner om att det i artikel 20 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) fastställs att unionsmedborgarskapet grundas på medborgarskap i en medlemsstat. Parlamentet understryker vikten av att fortsätta att tillämpa detta system, även efter eventuella framtida fördragsändringar.

6. Europaparlamentet uppmanar EU att främja antagandet av en europeisk stadga om digitala rättigheter, inbegripet digitala rättigheter med anknytning till medborgarskap, på grundval av den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet.

7. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att anta ett nytt meddelande som förtydligar vissa centrala begrepp i direktiv 2004/38/EG[1] om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom EU, i syfte att förse medlemsstaterna med uppdaterade riktlinjer som skulle kunna bidra till att

[1] Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

förbättra direktivets genomförande på nationell nivå, till förmån för EU-medborgarna och deras familjemedlemmar.

8. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utan ytterligare dröjsmål lägga fram ett förslag om att uppdatera och förbättra direktivet om konsulärt skydd[2], bland annat genom att ge EU-delegationerna en mer aktiv roll när det gäller att bistå icke-företrädda EU-medborgare som är bosatta eller reser utanför EU.

9. Europaparlamentet uppmanar rådet och Europeiska rådet att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att länder som uppfyller de tekniska kriterierna för anslutning till Schengenområdet tillåts ansluta, och därigenom möjliggöra fri rörlighet för alla EU-medborgare och stärka deras upplevelse av europeisk identitet.

10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att aktivt eftersträva ömsesidiga viseringsavtal med tredjeländer och uppmanar berörda medlemsstater att säkerställa likabehandling och upprätthålla principen om ömsesidighet i fråga om viseringar och främja rörligheten och rättigheterna för alla unionsmedborgare.

11. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att informera unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare om deras valrättigheter och om valförfarandena för val till Europaparlamentet och för kommunala val. Denna information bör lämnas direkt i samband med deras registrering i bosättningsmedlemsstaten och de bör ges möjlighet att omedelbart registrera sig som väljare.

12. Europaparlamentet uppmanar med kraft rådet att skyndsamt anta översynen av rådets direktiv om rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare[3] och av rådets direktiv om rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare[4], i linje med den ståndpunkt som godkänts av parlamentet.

13. Europaparlamentet betonar att EU:s institutioner bör stimulera till mer medvetenhet, kunskap och insikt om vad unionsmedborgarskapet innebär i form av rättigheter och friheter och understryker att det fortfarande finns stora brister i den praktiska tillämpningen av unionsmedborgarskapet. Parlamentet anser att EU, för att bättre utnyttja unionsmedborgarskapets potential, bör vidta åtgärder för att garantera skyddet för EU:s grundläggande värden. Parlamentet påminner om att det är både ett grundläggande värde och en viktig uppgift för Europeiska unionen att värna minoriteter, inbegripet nationella och språkliga minoriteter.

---

[2] Rådets direktiv (EU) 2015/637 av den 20 april 2015 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädda unionsmedborgare i tredjeländer och om upphävande av beslut 95/553/EG (EUT L 106, 24.4.2015, s. 1).

[3] Kommissionens förslag till rådets direktiv om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare (COM(2021)0732).

[4] Kommissionens förslag till rådets direktiv om närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare (COM(2021)0733).

14. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att maximera deltagandet av alla sina medborgare, även socialt utsatta grupper, genom att stärka deras valrättigheter genom informationskampanjer, uppmuntra deras deltagande i offentliga debatter och införa lämpliga arrangemang som är anpassade till deras nationella röstningsförfaranden för att underlätta för personer som tillhör marginaliserade grupper, minoritetsgrupper eller utsatta grupper och som har svårt att rösta, till exempel genom att ge möjlighet att välja vallokaler och använda tekniska hjälpmedel och anpassade format och metoder. Parlamentet uppmanar dessutom medlemsstaterna att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på egen begäran få rösta med hjälp av en person som de själva väljer och att sträva efter att ge möjlighet att poströsta och eventuellt göra det ännu lättare att rösta i vallokal, med fullmakt samt elektroniskt och via internet.

15. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta åtgärder för att hålla valprocesserna fria från extremism, spridning av desinformation och utländsk inblandning.

16. Europaparlamentet påminner om att rätten att delta i det demokratiska livet och skyldigheten att se till att beslut fattas så öppet och så nära medborgarna som möjligt skyddas enligt artikel 10 i EU-fördraget. Parlamentet uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att avsätta tillräckligt med tid för offentliga samråd, säkerställa insyn och offentliggöra offentliga handlingar på ett proaktivt sätt.

17. Europaparlamentet uppmanar rådet och kommissionen att återuppta förhandlingarna om översynen av förordning (EG) nr 1049/2001[5] i syfte att säkerställa att EU-medborgarna fullt ut kan utöva sin rätt till tillgång till handlingar och granska EU:s institutioner, organ och byråer.

18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att helt fasa ut system för medborgarskap för investerare och andra liknande nationella system eller program som leder till förvärv av medborgarskap och inbegriper direkt eller indirekt försäljning av EU-medborgarskap, eftersom detta kan ifrågasättas ur etisk, rättslig och ekonomisk synvinkel, är oförenligt med principen om lojalt samarbete, undergräver själva begreppet EU-medborgarskap och strider mot EU:s principer och värden. Parlamentet påminner om att dessa system medför flera allvarliga säkerhetsrisker för unionsmedborgarna, bland annat på grund av penningtvätt och korruption. Parlamentet anser att avsaknaden av gemensamma normer för system för beviljande av uppehållstillstånd på grundval av en finansiell investering också kan medföra säkerhetsrisker och bidra till att undergräva unionens integritet.

19. Europaparlamentet fördömer det faktum att diskriminering på en rad olika grunder fortfarande förekommer i hela EU. Parlamentet påminner om att artikel 21 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna föreskriver att all diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning ska vara förbjuden. Parlamentet upprepar behovet av att bekämpa diskriminering av personer i sårbara grupper och minoriteter och upprepar sitt krav på ett heltäckande EU-skyddssystem som

[5] Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, 31.5.2001, s. 43).

införlivar befintliga internationella rättsinstrument och följer beprövad bästa praxis i EU.

20. Europaparlamentet efterlyser utarbetande av en stadga för unionsmedborgarskapet, på grundval av artikel 25 i EUF-fördraget, där befintliga medborgerliga rättigheter sammanställs och uppdateras och där nya medborgerliga rättigheter fastställs. Parlamentet påminner om att såväl utarbetandet av stadgan för EU-medborgarskapet som uppdateringarna av nya sådana rättigheter bör ske inom ramen för fördragen.

21. Europaparlamentet efterlyser en övergripande klausul om icke-diskriminering i stadgan för EU-medborgarskapet som en ytterligare garanti för jämlikhet i utövandet av medborgerliga rättigheter, i syfte att säkerställa samma skyddsnivå i hela unionen, på grundval av artikel 19 i EUF-fördraget, för personer i utsatta och marginaliserade grupper.

22. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att beakta dessa förslag i den kommande rapporten om unionsmedborgarskapet 2023 och att vidta de åtgärder som krävs för att genomföra dem i enlighet med förfarandet i artikel 25 i EUF-fördraget.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	28.11.2023
Slutomröstning: resultat	+: 48 –: 9 0: 5
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Malin Björk, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Damien Carême, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Evin Incir, Sophia in ‘t Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Pina Picierno, Birgit Sippel, Tineke Strik, Annalisa Tardino, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Daniel Freund, José Gusmão, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Matjaž Nemec, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Kostas Papadakis, Silvia Sardone, Paul Tang, Petar Vitanov, Axel Voss, Tomáš Zdechovský
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 209.7)	Mathilde Androuët, Margrete Auken, Traian Băsescu, Tom Berendsen, Jarosław Duda, Rosa Estaràs Ferragut, Pär Holmgren, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Riho Terras

BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR MOTTAGIT SYNPUNKTER FRÅN

Föredraganden har mottagit synpunkter från följande enheter eller personer i samband med att yttrandet utarbetades, fram till dess att det antogs i utskottet.

Enhet och/eller person
Föredraganden förklarar att hon inte har mottagit några synpunkter från någon enhet eller person.

Ovanstående förteckning upprättas uteslutande på föredragandens ansvar.

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

48	+
PPE	Traian Băsescu, Tom Berendsen, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Jarosław Duda, Lena Düpont, Rosa Estaràs Ferragut, Andrey Kovatchev, Jeroen Lenaers, Antonius Manders, Nadine Morano, Janina Ochojska, Axel Voss, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemec, Pina Picierno, Birgit Sippel, Paul Tang, Petar Vitanov, Elena Yoncheva
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in ‘t Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Jan-Christoph Oetjen, Maite Pagazaurtundúa, Yana Toom
Verts/ALE	Margrete Auken, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Daniel Freund, Pär Holmgren, Tineke Strik
ECR	Patryk Jaki, Assita Kanko, Beata Kempa

9	-
PPE	Rasa Juknevičienė, Riho Terras
ID	Mathilde Androuët, Annika Bruna, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
The Left	Cornelia Ernst
NI	Kostas Papadakis, Milan Uhrík

5	0
ID	Silvia Sardone, Annalisa Tardino
The Left	Malin Björk, Clare Daly, José Gusmão

Teckenförklaring:
+ : Ja-röster
- : Nej-röster
0 : Nedlagda röster